КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет туризму, бізнесу і психології

Кафедра психології і туризму

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з навчально-виховної роботи
_____ Мирослав СОЛОВЕЙ
«_23_» _червня_ 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Практикум з психологічного консультування

галузь знань	*05 Соціальні та поведінкові науки*
спеціальність	*053 Психологія*
освітній рівень	*другий (магістерський)*
освітня програма	*Психологічні дослідження і консультування*
статус дисципліни	*нормативна*

Форма навчання: *денна, заочна*
Навчальний рік: *2023 – 2024*
Семестр: *І*
Кількість кредитів ЄКТС: *3*
Мова навчання: *українська*
Форма підсумкового контролю: *залік*

КИЇВ – 2023

Розробник(ки):
Наталія КУЧЕРОВСЬКА, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології і туризму

Схвалено на засіданні кафедри психології і туризму.

Протокол № 16 від «08» червня 2023 року.

Завідувач кафедри Олександр БОНДАРЕНКО

Схвалено на засіданні вченої ради факультету туризму, бізнесу і психології. *Протокол № 9 від «23» червня 2023 року.*

Голова вченої ради
факультету Ганна КУЧЕРЯВА

1. Мета вивчення дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Практикум з психологічного консультування» є формування у магістрантів системи уявлень про сучасні практики консультування та забезпечення можливості набуття професійно важливих навичок ведення консультативної бесіди.

2. Загальний обсяг (відповідно до робочого навчального плану) **–**

Для денної форми навчання

3 кредити ЄКТС, 90 год., у тому числі:

практичні заняття – 30 год.

самостійна робота – 60 год.

Для заочної форми навчання

3 кредити ЄКТС, 90 год., у тому числі:

практичні заняття – 10 год.

самостійна робота – 80 год.

3. Передумови до вивчення або вибору навчальної дисципліни

Вивчення курсу передбачає базові знання з загальної, вікової і соціальної психології; володіти на елементарному рівні базовими навичками індивідуального психологічного консультування.

4. Анотація навчальної дисципліни:

Навчальна дисципліна «Практикум з психологічного консультування» є обов'язковим освітнім компонентом ОП «Психологічні дослідження і консультування» спеціальності 053 Психологія.

Дисципліна є практично орієнтованою, забезпечує розвиток професійно важливих навичок психолога-консультанта: спостереження, слухання, ведення діалогу, структурування консультативного процесу, проведення експрес-діагностики. Практичні заняття проходять у тренінговому форматі.

5. Завдання (навчальні цілі):

Основні завдання вивчення освітньої компоненти «Практикум з психологічного консультування» пов'язані з формуванням у студентів **інтегральної компетентності** як здатності розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері консультативної психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, а також загальних та фахових компетенцій.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК2. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
ЗК5. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.
ЗК10. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

Спеціальні (фахові компетентності (СК)

СК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики.

СК 2. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне обстеження й дослідження з елементами наукової новизни та / або практичної значущості.

СК3. Здатність обирати і застосувати валідні та надійні методи діагностики та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.

СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.

СК5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.

СК6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.

СК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

СК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

СК 10. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

СК11. Впроваджувати результати наукового пошуку в практичну діяльність.

СК12. Здатність до розуміння глибинних спонук, що зумовлюють консультативний запит.

СК13. Здатність організовувати і здійснювати психологічне консультування з використанням різноманітних парадигм – як зарубіжних, так і вітчизняних - та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

СК14. Здатність організовувати консультативний процес з особами, які перебувають у складних життєвих обставинах.

СК15. Здатність організовувати проведення психодіагностичного обстеження в клініці з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей розвитку клієнта

СК16. Здатність забезпечувати консультативну допомогу клієнтам, враховуючи їх ментальні та крос-культурні особливості.

Відповідність компетентностей і програмних результатів навчання

ОК (за освітньою програмо)	**І**нтегральна **к**омпетентність	**ПРН** (нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах програмних результатів навчання)	**ЗК** (загальні компетентності)	**СК** (спеціальні (фахові компетентності (СК))
ОК6	**ІК**	ПРН 5	ЗК1; ЗК9	СК3; СК4; СК5; СК6; СК7; СК8; СК9; СК12; СК13; СК15; СК16
		ПРН 8	ЗК1; ЗК3; ЗК4; ЗК7	СК2; СК3; СК4; СК5; СК7; СК8; СК9; СК10; СК14; СК15; СК16
		ПРН 10	ЗК2; ЗК3; ЗК4; ЗК8; ЗК10	СК1; СК2; СК11
		ПРН 11	ЗК1; ЗК3; ЗК6; ЗК7	СК2; СК4; СК5; СК6; СК7; СК9
		ПРН 13	ЗК5; ЗК6; ЗК7	СК9; СК12; СК13; СК16
		ПРН 15	ЗК1; ЗК5; ЗК6; ЗК7; ЗК10	СК4; СК6; СК7; СК9; СК12; СК13; СК14; СК16

6. Очікувані результати навчання з дисципліни

Результат навчання (1. знати; 2. уміти; 3. комунікація; 4. автономність і відповідальність)		**Форми навчання** (та / або методи і технології)	**Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання** *(за необхідності)*
Код	**Результат навчання**		
1. ЗНАТИ:			
1.1.	цілі, завдання та принципи психологічного консультування;	Міні-лекції, практичні семінари, самостійна позааудиторна робота; розбір практичних ситуацій (кейс-технології), навчальні дискусії, елементи рольових ігор, рефлексивні технології	Усне поточне опитування під час аудиторних занять, виконання практичних завдань (усно та письмово), письмова МКР
1.2.	етичні принципи психологічного консультування;		
1.3.	особливості організації консультативної бесіди		
2. УМІТИ:			
2.1.	планувати і проводити консультативну бесіду; використовувати вербальні та невербальні інтервенції	Практичні семінари, самостійна позааудиторна робота; робота в малих групах; кейс-метод; рольові ігри; навчальні дискусії; рефлексивні технології	Усне поточне опитування під час аудиторних занять (індивідуальне та фронтальне), письмова МКР. Оцінювання виконання індивідуальних практичних завдань
2.2.	проводити експресс-діагностику та аналізувати психологічні проблеми клієнтів		
2.3.	визначати індивідуально-особистісні характеристики консультованих і добирати оптимальну стратегію консультативної роботи		
3. КОМУНІКАЦІЯ:			
3.1.	донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень та власного досвіду в галузі професійної діяльності	Практичні семінари; робота в малих групах; самостійна позааудиторна робота; кейс-метод; рольові ігри; навчальні дискусії; рефлексивні технології	Усне поточне опитування під час аудиторних занять. Оцінювання виконання індивідуальних та групових практичних завдань, письмова МКР
3.2.	здатність ефективно формувати комунікативну стратегію в різних професійних і життєвих ситуаціях		

4. АВТОНОМНІСТЬ І ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ:			
4.1.	здатність самостійно опрацьовувати інформацію, нести відповідальність за виконання завдань	Виконання індивідуальних та групових практичних завдань, підготовка презентацій; рефлексивні технології	Оцінювання виконання індивідуальних та групових практичних завдань, письмова МКР
4.2.	приймати самостійні рішення та відстоювати погляди у розв'язанні професійних завдань		

7. Співвідношення очікуваних результатів навчання з дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання з дисципліни (код) / **Програмні результати навчання (назва)**	1.1	1.2	1.3	2.1	2.2	2.3	3.1	3.2	4.1	4.2
ПРН5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.				+	+	+			+	+
ПРН8. Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.	+	+	+						+	+
ПРН10. Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності				+	+	+			+	+
ПРН11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності				+	+	+	+	+		
ПРН13. Розуміти специфіку дитячо-батьківських стосунків та їх вплив на психічний розвиток дитини, організовувати консультативну та корекційну роботу з дітьми і батьками	+	+	+						+	+
ПРН15. Реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням запиту клієнта, його індивідуальних особливостей, у тому числі культурно-релігійних, гендерно-вікових, дотримуючись етичних принципів у професійній діяльності.	+	+	+	+	+	+	+	+		

8. Система оцінювання результатів навчання студентів

Денна форма навчання

Розподіл балів між видами навчальної діяльності змінюється в залежності від форми підсумкового контролю:

семестр	форма підсумкового контролю	види навчальної діяльності здобувача	максимальна кількість балів
I	залік	аудиторна та самостійна робота	**50**
		модульна контрольна робота (МКР)	**50**
		залік	-

Підсумкова форма контролю – **ЗАЛІК** в усній формі. Умови допуску до заліку: повне виконання програми курсу та всіх видів робіт, відпрацювання пропущених лекцій і семінарських занять, виконання самостійної роботи, успішне виконання модульної контрольної роботи.

- Студенти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни 60 і вище, отримують оцінку «зараховано» і відповідну оцінку в шкалі ЄКТС без складання заліку.
- Студенти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни 59 і нижче, складають залік і в разі успішного складання їм виставляється оцінка «зараховано» в національній шкалі, а в шкалі ЄКТС – Е та бал 60. Якщо студент під час заліку отримав оцінку «не зараховано», то йому у відомість обліку успішності виставляється оцінка «не зараховано» в національній шкалі, оцінка FX – у шкалі ЄКТС та його семестровий рейтинговий бал за дисципліну.

Поточне оцінювання аудиторної та самостійної роботи студентів здійснюється в національній 4-бальній шкалі («5», «4», «3», «2»). Невиконання завдань самостійної роботи, невідвідування семінарських занять позначаються «0».

Критерії оцінювання аудиторної роботи (робота під час семінарів та/або практичних занять)

«5»	*студент демонструє вільне володіння матеріалом теми семінару; ознайомлений з рекомендованою літературою, вміє самостійно знайти відповідь на проблемні запитання, спираючись на лекційний матеріал та першоджерела; вміє вводити та використовувати власні класифікації, аналізувати, робити власні висновки; здатен встановлювати міжтематичні та міжпредметні зв'язки*
«4»	*студент демонструє достатньо вільне володіння матеріалом теми семінару; ознайомлений з рекомендованою літературою та першоджерелами, відповідь на проблемні запитання знаходить за допомогою викладача, спираючись на лекційний матеріал та вивчення першоджерел; допускає неточності та несуттєві (які кардинально не міняють суть) помилки у визначені понять та категорій і т.і., але легко усуває їх завдяки додатковим питанням*
«3»	*студент частково володіє матеріалом теми семінару; репродуктивно відбиває зміст лекційного матеріалу та/або основного підручника; допускає помилки у визначені понять та категорій і т.і.; нездатний знайти відповідь на проблемні запитання, чи вирішити проблемні завдання*
«2»	*студент демонструє нездатність розкрити питання семінару; не опанував зміст теми, вкрай слабо знає рекомендовану літературу, не володіє науковими фактами та*

	категоріями, не знає основних закономірностей психічних явищ; показує низький рівень загальногуманітарного та наукового мислення

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи

«5»	*робота виконана правильно, повністю і самостійно, відбиває належний рівень знань, та сформованість практичних навичок; оформлена згідно вимог, які висуваються для даного типу завдань; вимоги академічної доброчесності строго дотримані*
«4»	*робота виконана самостійно, містить несуттєві помилки, відбиває належний рівень знань, сформованість практичних навичок; оформлена згідно вимог; вимоги академічної доброчесності дотримані*
«3»	*робота виконана, але містить помилки, відбиває недостатній рівень знань та недостатню сформованість практичних навичок; оформлення роботи не в повній мірі відповідає вимогам, що висуваються для даного типу завдань; вимоги академічної доброчесності дотримані частково*
«2»	*робота виконана на неприйнятно низькому рівні; оформлення не відповідає вимогам; вимоги академічної доброчесності не дотримані*
«0»	*робота не виконана*

Модульна контрольна робота (МКР) проводиться наприкінці семестру і охоплює весь зміст навчального модуля. МКР оцінюється за 4-бальніою шкалою («5», «4», «3», «2»). Трансформація оцінки у рейтинговий бал за МКР проводиться у такий спосіб:

форма підсумкового контролю – **залік**
«5» – 50 балів «4» – 40 балів «3» – 30 балів «2» – 20 балів Неявка на МКР – 0 балів

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

«5»	*при виконанні завдання студент демонструє широку обізнаність у змісті теоретичного матеріалу з дисципліни, дає вірне та коректне визначення основним поняттям і психологічним термінам; вміння самостійно проводити аналіз психологічної ситуації або емпіричних даних та формулювати коректні і вірні коментарі та висновки*
«4»	*при виконанні завдання студент показав достатню обізнаність у змісті теоретичного матеріалу з дисципліни, розуміння принципів підходу до емпіричного вивчення психологічних феноменів, але виявляє при цьому недостатнє вміння самостійно проводити аналіз психологічної ситуації або емпіричних даних та формулювати коментарі і висновки*
«3»	*при виконанні завдання студент показав обмежену обізнаність у змісті теоретичного матеріалу з дисципліни, низьке розуміння принципів підходу до емпіричного вивчення психологічних феноменів, труднощі у проведенні аналізу психологічної ситуації або емпіричних даних та формулюванні коректних та вірних коментарів і висновків*
«2»	*при виконанні завдання студент показав обмежену обізнаність у змісті теоретичного матеріалу з дисципліни, нерозуміння принципів підходу до емпіричного вивчення*

	психологічних феноменів, невміння проводити аналіз психологічної ситуації або емпіричних даних та формулювати коректні і вірні коментарі та висновки
«0»	*робота не виконана*

Заочна форма здобуття освіти

Здобувач вищої освіти вважається допущеним до семестрового контролю, якщо він виконав усі види робіт, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни.

Форма семестрового контролю – **залік**. Залік проводиться в усній формі.

Викладач ставить студентові **не меньше двох питань**, які оцінюються кожне окремо в 4-бальній шкалі (“відмінно” – “5”, “добре” – “4”, “задовільно” – “3”, “незадовільно” – “2”). Потім виводиться загальна оцінка за відповідь на заліку як середнє арифметичне з оцінок за кожне питання з округленням до десятої частки. Ця оцінка помножується на коефіцієнт 20*.

Отримане значення становить підсумковий рейтинговий бал, якому відповідає підсумкова оцінка з дисципліни за національною шкалою (“відмінно”,“добре”, “задовільно”, “незадовільно”) і оцінка за шкалою ЄКТС за таблицею:

підсумковий рейтинговий бал	оцінка за шкалою ЄКТС	підсумкова оцінка за дисципліну за національною шкалою
		форма підсумкового контролю – **залік**
90 – 100	A	зараховано
82 – 89	B	
75 – 81	C	
66 – 74	D	
60 – 65	E	
0 – 59	FX	незараховано

В умовах **дистанційного навчання** здобувачі складають іспит в онлайн режимі на інформаційній платформі MS Teams в реальному часі відповідно до розкладу екзаменів, складеного деканатом факультету. Обов’язковою умовою складання іспиту є підключення з відеозв’язком (з персонального комп’ютера, телефону або іншого пристрою). Здобувачі обирають екзаменаційний білет шляхом вибору його порядкового номеру. Питання екзаменаційного білету екзаменатор відправляє у чаті конференції. На підготовку для відповіді здобувачам дається до 10 хв. За бажанням здобувачі можуть починати відповідати раніше відведеного часу.

9. Програма навчальної дисципліни. Тематичний план занять

НАЗВИ ЗМІСТОВИХ МОДУЛІВ І ТЕМ	КІЛЬКІСТЬ ГОДИН											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л.	п.	лаб.	інд.	с.р.		л.	п.	лаб.	інд.	с.р.
1	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*	*7*	*8*	*9*	*10*	*11*	*12*	*13*
Змістовий модуль1. Специфіка і структура психологічної консультації												
Практичне заняття 1. Актуалізація досвіду учасників. Постановка індивідуальних цілей. Специфічні характеристики консультативної бесіди.			2			20			2			9
Практичне заняття 2. Структурування консультативної бесіди. Навички встановлення контакту.			2									9
Разом за змістовим модулем 1	**24**		4			20	**20**		2			18
Змістовний модуль 2. Базові навички психолога: спостереження, слухання, діалогічне спілкування												
Практичні заняття 3-4. Особливості діалогічного спілкування. Особистісна готовність до діалогу			4			20			4			15
Практичні заняття 5-6. Спостереження за невербальною поведінкою клієнта. Навички слухання і виділення психологічної інформації.			4									
Практичні заняття 7-8. Вербальні та невербальні інтервенції в роботі психолога-консультування			4									15
Разом за змістовим модулем 2	**28**		12			20	**34**		4			30
Змістовний модуль 3. Психологічний діагноз і стратегія роботи в консультуванні												
Практичні заняття 9-10. Первинна експрес-діагностика, пред'явлення результатів, формулювання психологічного діагнозу.			4			20			4			15
Практичні заняття 11-12-13. Робоча стадія консультативної бесіди: аналіз консультативної ситуації, висування та перевірка гіпотез.			6									
Практичне заняття 14. Етап завершення консультативної бесіди. Планування подальшої роботи.			2									15
Практичне заняття 15. *Модульна контрольна робота*			2									2
Разом за змістовим модулем 2			14			20	**36**		4			32
УСЬОГО ГОДИН:	**90**		**30**			60	**90**		**10**			**80**

10. Рекомендована література

1. Айві А. Цілеспрямоване інтерв'ювання і консультування: сприяння розвитку клієнта. Навчальний посібник. К : Сфера, 1998. 342 с.
2. Антонова Н.О. Кризові явища у професійному становленні студентів-психологів та психологів-практиків // Актуальні проблеми психології. Т.V: Психофізіологія. Психологія праці. Експериментальна психологія. / За ред. С.Д. Максименка. – К.: ІВЦ Держкомстату України, 2007. Вип. 6. С. 3 – 9.
3. Афанасьєва Н.Є. Психологічне консультування представників екстремальних професій: теорія, методологія, практика: монографія. Х.: НУЦЗУ, 2017. 315 с.
4. Бондаренко А. Ф. Психологическая помощь: теория и практика. Киев : «Освіта України», 2007. 332 с.
5. Бондаренко О. Ф. Психологічні особливості сучасної студентської молоді та проблеми професійної підготовки психологів-практиків.// Практична психологія та соціальна робота. К., 2003. № 4. С. 8 -11.
6. Вавринів О.С. Основи психологічного консультування. Львів : ЛДУ БЖД, 2020. 112 с.
7. Довгих Л. Кар'єрні домагання як суб'єктивний механізм професійної самореалізації // Соціальна психологія. 2005. № 2. С. 67-71.
8. Кокун О.М. Психологія професійного становлення сучасного фахівця: Монографія. К.: ДП "Інформ.-аналіт. агенство", 2012. 200 с.
9. Коломінський Н.Л. Методологічні засади професійної підготовки психолога.// Практична психологія та соціальна робота. К., 2003. № 4. С.12-14.
10. Консультативна психологія: підручник / І.С.Булах, В.У.Кузьменко, Е.О.Помиткін та ін. : Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2014. 482 с.
11. Кучеровская Н.О. Профессиональное сознание психолога-практика как предмет исследования // Журнал практикующего психолога. 2001. №7. С. 84-94.
12. Медико-психологічне консультування : навч.-метод. посіб. Луцьк : Вежа-Друк, 2020. 332 с.
13. Опанасенко Л.А. Основи психологічного консультування: у схемах і таблицях. Миколаїв : Іліон. 2019. 134 с.
14. Панок В.Г. та ін. Основи психологічної допомоги : теорія та практика психоконсультування : навч. посібник. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича, 2019. 384 с.
15. Хомич Г.О., Ткач Р.М. Основи психологічного консультування : навч. посіб. К. : МАУП, 2004. 152 с.
16. Федоренко Р. П. Психологічна допомога в клініці: навчально-методичний посібник . Луцьк : ВежаДрук, 2018. 224 с.
17. Федоренко Р. П., Шкарлатюк К. І. Психологічний практикум з консультування: зміст, прийоми, технології: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. III - IV рівнів акредитації. Луцьк : Східноєвроп. Нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. 237 с.
18. Федько С.Л. Культуродоцільність психологічної допомоги: клінічні підстави. Перспективи та інновації науки. 2023. №1(19). С. 503-514.
19. Федько С.Л. Культуродоцільний підхід у психологічному консультуванні: генезис феномену. Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка НАПН України. 2020. Вип. 5. С. 268-280.
20. Bondarenko, A., Gavrilyuk, D., Guretska, A., Kucherovska, N., Fedko, S. Emotional Trauma in Relationship: Consequences and Counseling Options Based on Approach, Indigenous to Ruthenian Culture Traditions. EC Psychology and Psychiatry. 2020. 9.2. 01-12.